

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XIX. & utrum inter Haereticos ponendus ipse sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A hac tempestate allum, vel eos in Alexandrina Synodo aut Cypria fuisse proscriptos; nec Gennadio, qui Severum in Dialogo priore refere ait, *suo tempore apud Alexandrinam Synodum Episcoporum decretum, Origenem & cattus à sapientibus pro bonis legendom, & a minus capacibus promissi repudiandum.* Ait quidem Sulpitius maximam fuisse Monachos inter Episcopos concertationem ex ea occasione, quia congregari in uno in sapientibus frequentibus decrevisse synodis videbantur, ne quis Origenis libros legeret aut haberet. Gratiissimum praterea fibi fuisse alleverat Anastasius Papa in Epistola ad Iohannem Hierosolymitanum, quod ab Origenis lectione Christianos revocarunt Arcadius & Honorius. Eo quoque inclinare videatur Vincentius Lirinensis cap. 23. contr. Hæret. ut ab uso Christianorum libri isti removantur. Denique Iustinianus in Epistola Encyclica ad Menam & alios Episcopos, cupere B se scribit omnes Christianos cognoscere scripta Origenis prorsus à Christiana fide esse aliena, ac penitus explodata.

Sed contra pro libris Adamantii steterunt Theotimus Tomitanus, & Iohannes Chrysostomus, aliisque complures Episcopi, & eo tempore illa Origenianorum oporum, que Constantiopolim invexerat Epiphanius, subscriptione sua vel assentiu confirmare renuerunt. Ea etiam videntur, si non palam approbasse, at certe non penitus respusi, quicunque suas ex iis Scripturae sacrae interpretationes transtulerunt, quos in Observationibus pro tempore laudavimus. Et quamvis Ecclesia decretis aliquando vetita esset eorum lectio, his tamen contrarius usus derogasse diceretur.

Aequissima haec profecto, & perpetua Ecclesia consensu firmata videatur esse sententia, qua librorum Origenis usum vulgo concedendum definit, ipsius modo errores fugiantur. Ita sensit Hieronymus, quantumlibet Adamantio infensus: *Quia mea parvitas, Hier. Epist. inquit, quartis sententiam, utrum secundum fratrem Faustum penitus resquendus sit, an secundum quodam legendum ex parte: Ego Origenem propter studitionem sic interdum legendum arbitror, quomodo Tertullianum, Novatum, Arnobium, Apollinarium, & nonnullos Ecclesiasticos Scriptores Graecos pariter & Latinos, ut bona eorum diligamus. Vitemusque contraria, juxta Apostolum dicendum: Omnia probate, quod bonum est tenete. Et mox: Nec enim propter doctrinam eius prava suscipienda sunt dogmata, nec propter dogmatum pravitatem, si quis Commentarios in Scripturas sanctas utilles edidit, penitus resquendi sunt.* Hac imbutus persuasione Theophilus ille Origenista, post vexatum misere Chrysostomum, Constantinopoli Alexandriam redux, cum esset in Origenis lectione deprehensus, scite dixit: *τὸις ὅπου εἰσὶν οὐδεὶς λεπιδός πατέρων, εἰ τοῦτο ἐστὶ αὐτοῖς τοῦτο σημαίνει τὸ διάτοιχον τοῦτον αὐτούς, τοῦτο ἀγαθὸν τοῦτον τοῦτον.* Libri Origenis similes sunt prato omni florum genere consit. Si quid in ijs ergo bonum invenio, id decero: quod si quid spinosum videatur, id tamquam aculeum transitio. Eamdem regulam in Origenem legendum Cassiodorus servari jussit; habendaque ait eius scripta more anethi; eius succo conditam sacrae Scripturae lectionem, decoctum ipsum exsuccumque esse projiciendum; cum que de eo dictum sit: *vbi bene, nemo melius; ubi male, nemo peius;* magna ipsum cautione effe tractandum: *Quapropter, inquit, in operibus eiusdem Origenis, quantum transiens invenire prevalevit, loca que contra regulas Patrum dicta sunt, achresti disputatione (sic enim lego, pro, heresim disputatione) signaveri, ut decipere non prevaleat, quia tali signo in pravis sensibus caudens esse monstratur.*

E postiores autem in toto dicunt esse fugiendum, præterea quia subtiliter decipit innocentes. Iam antea vero Concilium Romanum, quod sub Gelasio celebratum est, ita de ea re decreverat: *Origenis nonnulla opuscula, que vis beatus Hieronymus non repudiat, legendi suscipimus, reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuncianda.* Quapropter recte scripsisse videatur Socrates libr. 6. cap. 13, nobiles Origenis adversarios, Methodium, Eustathium, Apollinarium, & Theophilum, à quibus multis ille criminibus compellatus est, satis ostendisse probati sibi, que cuncte minime reprehendissent. Quod cum ita sit, non cuivis tamen ē vulgo Christianorum, sed iis solum permittendum esse Origenianarum scriptiorum usum censeo, quorum perfecta si fides, & diuturnis experimentis probata constantia. Hos autem probatos effici trapezitas velim, adulterinos doctrinæ nummos à legitimis caute leponere scientes.

XIX. Diximus de libris; de ipso Origeni quid sentiendum sit, exploremus. Etsi generaliter aduersus eum conflaverat Synodus Demetrius Alexandrinus Episcopus, à quibus Sacerdotij honore exutus, ab Ecclesiæ communione prohibitus, & Alexandria pulsus est, contentiente in id decretum toto propemodum orbe: non ante tamen Hæretici nota iterum ipsi iniuri coepit est, quam Epiphanius cum Iohanne Hierosolymitano, Theophilus cum Nitriensis monachis, Hieronymus cum Rufino altercatus est. Nam postquam Synodus Alexandriæ coegerit Theophilus, & Origenis colubros Evangelico ense truncavit, ut ipse ait, Epiphanius rogavit per Epistolam, ut Synodus ipse congregaret, perficeretque, ut Origenes nominatim, & nefaria hæreti condemnaretur; cuius confilio Epiphanius demum obsecratus est. Refert Hieronymus libr. 2. Apolog. adv. Rufin. cap. 6, & in Epist.

b b

ORIGENIANORVM

ORIGENIANORVM

ad Pammach. & Marcell. Anaftasium Romanum Pontificem, Theophilum Alexandri-
num, Venerum Mediolanensem, Chromatium Aquileensem, & omnem tam Orientis
quam Occidentis Catholicorum Synodus pari sententia & pari spiritu haereticum illum
denuntiavit: quo eum ipse quoque titulo infamat. Theophilus Hydram eum omnium
haerecon & erroris magistrum ac principem nominat Pasch. i. quemadmodum & Zona-
ras in Decio, Gelasius Papa in Romano Concilio Schismaticum eum appellat. Antiocheno
Ephramij Synodus anathema dixit Origeni; dixit & Quinta Universalis. In ea autem
ante omnia quæsumus narrat Evagrius, utrum homines iam vita anathematis subjici
ci possint: Eucybius qui Episcopus Amaseno erat à reponsis, & Episcopatum Constanti-
nopolos postmodum adepus est, quaestionem solvit exemplo Iosiae regis, qui non De-
monum solum Sacerdotes interfecit, sed mortuorum etiam loculos refodit; quod magno B
omnium, sed Iustiniani præsertim aplausu exceptum est. Neque semel, sed iterum ite-
rumque in variis Synodi huius Actionibus id disceptatum est; quas disceptationes sum-
matim retulit Gratianus Decret. Part. 2. Caus. 24. Quæst. 2. decretivite demum Syno-
dus Hæreticos & in vita & post mortem anathematis esse obnoxios. Itaque anathemate
percussus ab ea & Hæreticis Origenes appellatus est. Quod à Sexta subinde Synodo fuit
approbatum: nam hujus inter Acta relata est Sophronij ad Sergium Epistola, qua eodem
Adamantius appetitur maledicto; & Actione 8. repetitur profectio fidei à Macario Antio-
cheno oblata Constantino Imperatori, in qua damnat Origenem, Didimum, & Eva-
grium, eorumque delitamenta & Actione 17. & 18. probatur Anathema Origeni à Quin-
ta Synodo inflatum, & in Edicto Constantini Imperatoris ad Populum habitantem in Oc- C
ciduis partibus; probatur denique in Epistola Leonis II Papæ ad Constantinum. Facun-
dus præterea qui trium Capitulorum defensionem suscepit, Origenem inter Hæreticos
libr. 12. cap. 1, aperte recenset. Quin & Patrum multorum suffragiis eodem numero ha-
bitum tradit Cassiodorus libr. De inst. divin. Script. cap. 1. Hæretiarum deterrium
appellat Pelagius 2 Papa. Ab Ecclesia cum aliis Hæreticis proferribit à prima Latera-
nenzi Synodo. Denique Græci recentiores, aliquie etiam plurimi eodem ipsum convitio
proficiunt. Hæc ergo in prejudicium trahunt Origenis adversarij, nec hiscere contra li-
cere ulli existimant.

Qui contrarias autem sectantur partes , talia tegerunt , à Demetrio licet , plurimisque ipsi consentientibus Episcopis segregatus fuerit ab Ecclesia Origenes , ipsius tamen causam suscepisse & propugnasse Palæstinam , Arabiam , Phœniciam , & Achaiam ; et iuxta testificationem Hieronymi , non ipsius errores , sed adverbariorum invidiam has ei turbas perire : nullam Demetrianarum Synodorum mentionem factam à Theophilo & Epiphanius infensissimus Origenis adversariis , ac nullam proinde ipsarum rationem duxisse : cumdem ab Hieronymo , & iam ante à Didymo alterum Ecclesiarum post Apostolos magistrum nuncupari ; quod quis de homine Hæretico dictum putet ? horum auctoritate retelli Theophilum , cum Origenem queritur Ecclesiæ Doctorem appellari : pium Episcopum Theotimum Epiphianio librorum Origenis damnationem urgenti respondisse , & re bovis id
¶ ταλαιπωρευοντα οιςειρηνεις ειναι την αστριας ειναι την παλαιοτερην διαταξιν ειναι . ηγετης των επιδομησαντων ειναι . Neque fas esse hominem tampridem defunctum contumelias efficeri , neque absque calamitas veterum indicium improbare , & que ab ipsis decretis sunt res cindere : ipsum Epiphianum non Origenis proscriptionem , sed librorum eius duntaxat damnationem postulasse : *cum autem exscriptio avortivus est in proposito , et non in rebibilia nostra dicenda: Non ipsum Origenem extra communionem esse decrevit , sed libros solus criminator est;* inquit Georgius Alexandrinus Episcopus in Vita Chrysostomi , cap. 43 : non ita vero intelligendum Gelasium , cum Schismaticum eum appellat , quasi secessionem à supremo Ecclesiæ capite fecisse eum voluerit , sed dissidia aet turbas in Ecclesiam intulisse ; *χορον τηθασιαν ειναι* . Cum schismata in Ecclesia concitasset : ut de eo scribit Petrus Alexandrinus in Mythagogia : quod ad Quintam Synodum attinet , judicare posse Synodos de fide , non de personis , praestitum mortuis ; hinc factum ut qua de Theodo , Theodoreto , & Iba decrevit Quintum illud Concilium , temporis progressu vim & auctoritatem pene amiserint : scitum illud esse S. Thoma Quodlibeto nono , artic. ult. neminem ad assensum Ecclesiæ adhibendum necessarium adstringi in iis , quae ad substantiam fidei non pertinent : Vigilium Papam in Constituto ad Iustinianum , Theodori , Theodoreti , & Iba errores repellere & damnare , auctoribus ipsis , quoniam in pace Ecclesiæ obierunt , parci jubere ; quod catenus probandum ait Baronius ad A. 553. cap. 185. si modo confitet eum qui in Ecclesiæ pace obierit , neque hæresim dum viveret pertinaciter defendisse , neque in Ecclesiæ communione simulata perseverasse ; Origenem autem quis dogmatis suis pertinaciter hæsisse dicat , quem tam submisus de se & moderate sensisse ostendimus , tantaque modeftia , quæ sentiebat , declarasse ? quis Ecclesiæ communionem simulata secutum eum existimet , qui fidei profes-

A sionem ad Fabianum Papam dedit, exortentes hæreses aceritate infectatus est, nullam cum Hæreticis societatem init, Catholicorum Episcoporum familiaritate ad mortemusque constanter usus est? Caverat certe iam ante Iustinianum Nicæna Synodus, ne absente eo, cuius agebatur causa, sententia ferretur. Vnde præclare Pontianus Episcopus in Epistola ad Iustinianum. *In extremo epistola vestre cogorūtis, quod no[n] nō medioter remordet, dñe[n]ere nos Theodorum, & scripta Theodoreti, & Epistola lœ[ti]e damnare. Eorum dicta ad nos usque nunc minime pervenierunt. Quod si & pervenierunt, & aliqui ibi apocryphi, quicconq[ue] fidei regulam sint, legerimus; dicta possimus respire, non auctores iam mortuos precipit condemnatione damnare. Quod si adh[ec] vivereget, & correcti errorem suum non coadunare, iustissime damnari. Cuius aut ergo Iustinianus in Edicto adversus tria Capitula: si vero quiam dicunt non oportere Theodoram post mortem anathematizari, sciant qui talis Hæreticum defendant, quod omnis Hæreticus usque ad finem vita in suo errore permanens, iuste perpetuo anathemati, & post mortem subiicitur: & hoc in multis Hæreticis & assencionibus & proprioribus factum est, idest Valentino, Basile, Marcione, Cerinbo, Manicheo, Eunomio, & Bonoso: hoc autem idem & in Theodoro factum est, & in via accusato: & post mortem anathematizatio a sanctis Patribus; minime id pertinet ad Origenem; nam eti[us] in errores lapsus sit aliquando, ab iis tamen, postquam ab Ecclesia semel forent damnati, recedere se nolle neutiquam professus est: error fuit in intellectu; pertinacia crimen in voluntate non fuit. Denique suam Origeni famam & nomen fatus asseruit Leo III. Pontifex maximus, cum inter Lectiones ex Pattrum lucubrationibus deceptas, & Romano insertas Breviario, nonnullas quoque ex Origenianis libris petitas eidem inferuit.*

C Qui ergo omnem hæreses suspicionem ab Origene abele volunt, cum iis qui invidioso Hæretici nomine ipsum infamant, ita conciliati posse censeo; si duplice notione sumi Hæretici appellationem dicamus, vel ad eum significandum qui hæresim aut fabrefecerit aut secutus sit, eam licet ejusmodi paratus, simulacrum fuisse ab Ecclesia repudiata; vel ad designandum eum qui non hæreses duntaxat auctor & affecta, sed perpetuus etiam propagator, & pertinax adversus Ecclesiæ auctoritatem assertor fuerit: priore igitur notione Hæretici nomen a Patribus Adamantio imponi, ut hæreses auctor, non assertor significetur. Quo sensu orthodoxi quoque Patres quamplurimi hæretici dici possunt, velut Ireneus, Papias, Cyprianus, & alij. Hac insuper adhiberi potest responsio, ignominiosam Hæretici appellationem non alter ab Ecclesia, quam ex hypothesi cuiquam infligi, ita si D spretis Ecclesia decretis in hæresi obierit; quia quidem in Origenem minime cadit criminatione. Acquiescamus igitur in hoc Hieronymi placito è Traditionibus Ebraicis: *Hoc unum dico: vellum cum inuidia nominis eius, habere etiam scientiam Scripturarum, floce pendens imagines, umbrasque larvarum, quarum natura esse dicuntur, terrere puerulos. & in angulis garris tenebrofis. & in illo ex Epist. 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 3. Quod si quis iudas Zelotes opposerit nobis erroris eius, audias liber;*

*Interdum magnus dormit Homerus,
Verum aperi longo fas est obr pars somnum.*

E Non imitemur eius virtutis, cuius virtutes non possumus sequi. Erraverunt in fide alijs, tam Greci, quam Latinj, quorum non necesse est proferre nomina, ne videarum enim non sui merit, sed aliorum errore defendere..... Nunc vero cum simpliciter errorum eius fatigat, sic legam ut ceteros, quia sic erravit ut ceteri. Sed dicas: Si multorum communis est error, cur solum persequimini? quia vos laudatis ut apostolum: tolle amoris *Capit. 10.* & nos tollimus odij magnitudinem & in illo è Prolog. libr. 2. in Mich. Nam quod dicunt Origenis me velumina compilate, & contaminari non decere Veterum scripta; quod iuri maledictum vehemens esse existimat, etiadem laudem ego maximam duco, cum illum imitari volo, quem cunctis prudentibus & vobis placere non dubito.

CAPVT QVARTVM.

FORTUNA DOCTRINÆ ORIGENIANÆ.

Capitis quarti partitio.

Tribus Sectionibus constat caput istud. I. explicat quid Origeniana doctrina in Oriente passa sit ab Origenis ipsius aetate, ad altercationem usque Hieronymi & Rufini; tum etiam quanam in Occidente fortuna jactata sit. II. continet quidquid Origenismi causa auctum est, à Theophili dissidio cum Ægyptiis monachis & Iohanne Chrysostomo, ad tempora Synodi Chalcedonensis. III. ab ea tempestate, ad hanc usque ætatem Origenismi fortunam persequitur.